Aan de leden

alleen samen krijgen we corona onder controle
VNG ledennieuwsbrief Coronacrisis

Datum
17 februari 2021
Kenmerk
COS/U202100129
Lbr. 21/013
Telefoonnummer
070 3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Nieuwsledenbrief coronacrisis nr. 25

Geacht college en gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u opnieuw een overzicht van de actuele ontwikkelingen rond corona. Wij gaan in op de rechterlijke uitspraken inzake de avondklok, het steunpakket welzijn en levensstijl, het afwegingskader demonstratievrijheid, handhaving van ‘click en collect’ winkelen, compensatie voor ouders in verband met sluiting kinderopvang, continuïteitsproblemen in de jeugdhulpverlening en voortzetting van de compensatieregeling jeugdgezondheidszorg.

Rechterlijke uitspraken en spoedwet avondklok
Op dinsdagochtend heeft de rechtbank in Den Haag bepaald dat de avondklok per direct moet worden opgeheven. Volgens de rechter ontbreek er een goede juridische basis. Voor de gebruikte noodbevoegdheid is te weinig onderbouwing van de noodzaak en urgentie van de maatregelen. Het kabinet heeft hoger beroep tegen die uitspraak aangetekend en intussen gevraagd om het besluit van de rechter op te schorten totdat in hoger beroep een uitspraak is gedaan. Het hof stemde daarmee in, waardoor de avondklok in ieder geval tot vrijdag overeind blijft.

Het kabinet heeft een spoedwet over de avondklok voor spoedadvies aan de Raad van State toegezonden. De wet kan vandaag nog aan de Tweede Kamer worden toegezonden. Vervolgens is het aan de Tweede Kamer om te bepalen wanneer de wet wordt behandeld. De Kamer moet daarvoor terugkomen van reces. Daarna moet de Eerste Kamer zich nog over de spoedwet buigen. Dat zou morgen al kunnen. Door de spoedwet zou de avondklok toch kunnen blijven bestaan.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Steunpakket welzijn en levensstijl

Afgelopen vrijdag is de kamerbrief verschenen over het steunpakket sociaal en mentaal welzijn en levensstijl. Dit maatschappelijk steunpakket heeft als doel om, naast de economische steunpakketten, ook op korte termijn de impact van beperkende maatregelen te dempen en de structurele schade te proberen te voorkomen op maatschappelijk vlak. Het pakket, waarvoor een budget van € 200 miljoen beschikbaar is, bestaat uit 3 actielijnen:

1. Intensivering initiatieven welzijn voor de jeugd
2. Intensivering initiatieven welzijn kwetsbare groepen
3. Intensivering initiatieven gezonde levensstijl.

Een groot deel hiervan (rond de € 150 miljoen) wordt uitgekeerd aan gemeenten en ander deel wordt ingezet voor landelijke ondersteuning en programma's. De komende weken wordt daarom nog met het Rijk overleg gevoerd over de verdere uitwerking, waarbij de VNG aandringt op snelle uitkering van de middelen.

De VNG steunt de kabinetsinzet op sociale en mentale gezondheid en levensstijl in coronatijd. Eerder al hebben de commissies Halsema en Depla aandacht gevraagd voor de consequenties van de coronacrisis voor jongeren en kwetsbare groepen. De VNG vindt het daarbij van belang om hierbij zoveel mogelijk aan te sluiten op lokale prioriteiten en te intensiveren wat er al in gang is gezet. Vanuit haar platformfunctie ondersteunt de VNG onderlinge uitwisseling tussen gemeenten.

Gemeenten zien het pakket ook als aanleiding om verder met het kabinet in gesprek te gaan over versoepeling van de maatregelen voor jongeren en kwetsbare groepen, bijvoorbeeld op het gebied van gebruik van openbare ruimten, sport en cultuur. De VNG geeft tot slot aan dat er voor de lange termijn een overstijgende aanpak nodig is voor kansengelijkheid, veerkracht, sociale en economische aspecten. Daarover blijft de VNG graag in gesprek met het Rijk. Over uiterlijk 3 weken verwachten wij u nader te kunnen informeren over de uitvoering van dit maatschappelijk steunpakket.

Link naar definitieve brief en overzicht financiën:
https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?did=2021D06725&id=2021Z03079

Voor de goede orde, het in deze brief genoemde pakket voor welzijn voor jeugd komt bovenop de € 58,5 miljoen die het kabinet in december heeft vrijgemaakt voor perspectief voor jongeren in coronatijd (zie https://vng.nl/nieuws/extra-budget-perspectief-voor-jongeren-in-coronatijd). De VNG dringt ook hier aan op spoedige toevoeging van de € 40 miljoen aan het gemeentefonds.

Afwegingskader demonstratievrijheid

De afgelopen periode zijn op verschillende plaatsen demonstraties gehouden. Mogelijk worden in aanloop naar of tijdens de Tweede Kamerverkiezing nieuwe demonstraties georganiseerd. Naast een demonstratie door een groep burgers kan ook een campagnebijeenkomst georganiseerd door een politieke partij onder de demonstratievrijheid vallen. Dit kan, afhankelijk van hoe de bijeenkomst wordt vormgegeven/georganiseerd, het geval zijn als de campagnebijeenkomst openbaar is en het karakter heeft van een collectieve meningsuiting.

Het is aan de burgemeester om per geval te bepalen of er sprake is van een demonstratie in de zin van de Wet openbare manifestaties (WOM). Uitgangspunt van de WOM is dat demonstraties zoveel als mogelijk moeten worden gefaciliteerd, dat uitgangspunt geldt ook in deze tijden van het voorkomen van de verspreiding van COVID-19. De huidige (gezondheids-)situatie heeft daarbij wel invloed op te maken afwegingen en eventueel te stellen (nadere) beperkingen aan manifestaties.

Gemeenten kunnen als afwegingskader gebruik maken van de door het Veiligheidsberaad op 15 februari 2021 vastgestelde, geactualiseerde Handreiking openbare manifestaties. De handreiking biedt gemeenschappelijke uitgangspunten en tolerantiegrenzen in de aanpak van openbare manifestaties/demonstraties zoals bedoeld in de WOM die potentieel lokaal, (boven)regionaal of landelijke impact hebben op openbare orde en veiligheid, mobiliteit, (publieke) gezondheid en/of capaciteit van (hulp)diensten tot gevolg hebben.

Voor meer informatie:
https://vng.nl/artikelen/corona-effecten-gemeentelijke-organisatie-en-dienstverlening#Demonstraties

Handhaving ‘click en collect’
Rijk, Veiligheidsberaad en detailhandel zijn met een aanvulling gekomen op het afsprakenkader Naleving en Handhaving Verantwoord Winkelen. Dit was nodig vanwege de nieuwe maatregelen voor bestellen en afhalen (‘click en collect’).

Ondernemers kunnen zelf de handhaving op zich nemen of daarvoor een particulier beveiligingsbedrijf inhuren. De burgemeester kan op openbare plaatsen met een bevel de weg afsluiten of aanwezige personen verwijderen. Daarnaast kan de burgemeester bij overtreding van de click en collect-voorwaarde een last onder bestuursdwang of onder dwangsom opleggen en een beroep doen op de politie bij dreigende situaties.

Er is ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ondernemers en gemeenten op gebiedsniveau voor een goede inrichting voor de winkelcentra en -gebieden. Op de website www.maaksameneruimte.nl staat meer informatie over de inrichting van de openbare ruimte. De uiteindelijke verantwoordelijkheid verschilt per gebiedstype. Bij winkelstraten is de gemeente eindverantwoordelijk. Het aangepaste afsprakenkader en de Richtlijn Verantwoord Winkelen zijn bijgevoegd.

Voor meer informatie: https://www.vakcentrum.nl/stream/afsprakenkader-verantwoord-winkelen-en-de-openbare-ruimte.pdf

Compensatie voor ouders in verband met sluiting kinderopvang
Beschikbaar budget voor gemeenten
De Rijksoverheid heeft via het gemeentefonds een budget van € 5,1 miljoen beschikbaar gesteld, waarmee de gemeenten ouders een vergoeding kunnen geven voor kosten die zij hebben gemaakt voor kinderopvang tijdens de sluiting van de kinderopvang. Wanneer dit budget beschikbaar komt is nog niet bekend. De verdeling tussen de gemeenten vindt op dezelfde wijze plaats als in het afgelopen jaar. Wij informeren u hierover zo spoedig mogelijk.

De compensatieregeling

De kinderopvang was (gedeeltelijk) gesloten van 16 december 2020 tot 8 februari 2021. Ouders worden gecompenseerd voor de eigen bijdrage die zij in deze periode betaald hebben. Het gaat om kosten van voorschoolse educatie (VE), peuteropvang (voormalige peuterspeelzaal) of opvang op basis van een sociaal-medische indicatie (SMI).

Uitkering van bedragen door de gemeente
De gemeente kan de kosten op 2 manieren vergoeden:

1. Via een factuur aan de kinderopvangorganisaties: deze kunnen een factuur indienen bij de gemeente. Wij verwachten dat deze manier het vaakst zal voorkomen
2. Rechtstreeks aan de ouders: als uw gemeente het bedrag rechtstreeks aan de ouders betaalt, is duidelijke communicatie met de ouders hierover belangrijk.

Continuïteitsproblemen in jeugdhulpverlening
Risico's voor continuïteit jeugdhulpverlening
Uit de vierde QuickScan van de Jeugdautoriteit blijkt dat mogelijke liquiditeitsproblemen van jeugdhulpaanbieders, afname in geleverde zorg, hoog ziekteverzuim en mogelijk (te) hoge instroom risico's vormen voor de continuïteit van de hulpverlening. Ook van de instellingen die dagbesteding bieden in het kader van de Wmo, ontvangt de VNG-signalen van continuïteitsproblemen. Die problemen ontstaan door kleinere groepsgroottes als gevolg van toepassing van de Corona-maatregelen.

VNG roept gemeenten op gesprek te voeren met aanbieders in sociaal domein
Het is belangrijk dat waar dat in de praktijk nodig is ook daadwerkelijk maatwerk wordt geleverd. Om de continuïteit van zorg en ondersteuning te waarborgen roept de VNG gemeenten op met aanbieders het gesprek aan te gaan over de noodzaak van maatwerkafspraken. Wanneer een gemeente niet tot overeenstemming kan komen met een instelling is bemiddeling mogelijk via een daartoe gewezen escalatieladder:

1. Voor de Wmo bestaat de mogelijkheid om de regio adviseur van het ketenbureau I-Sociaal domein in te schakelen. De regio-adviseur kan bij gemeenten en aanbieders adviseren, bemiddelen of ondersteunen.
2. Aanvullend kan voor de jeugdhulp de accounthoudende regio wordt ingeschakeld om tot een oplossing te komen. Afhankelijk van de aard van het probleem kunnen vervolgstappen worden gezet richting het ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd (OZJ) en de Jeugdautoriteit.

Compensatie van gemeenten
Voor 2021 heeft de VNG de principeafspraak gemaakt dat gemeenten reëel worden gecompenseerd. Net als in 2020 stelt het Rijk de hoogte van de compensatie vast op basis van een extern onderzoek naar de meerkosten. Hierover lopen op dit moment gesprekken. Een klankbordgroep met vertegenwoordigers van verschillende gemeenten adviseert hierbij.

Voortzetting compensatieregeling jeugdgezondheidszorg in 2021
Het ministerie van VWS heeft Actiz, koepelorganisatie voor de JGZ, schriftelijk toegezegd de compensatieregeling COVID-19 zoals voor 2020 vastgesteld, te continueren in 2021. De VNG vraagt gemeenten om, net als in 2020, coulant te zijn met de doorbetaling van de JGZ voor activiteiten die niet kunnen worden uitgevoerd als gevolg van de pandemie. Wij adviseren gemeenten de JGZ organisaties hierover in kennis te stellen.

Tot slot

Het zijn bijzonder hectische tijden voor de gemeenten. Ook naast de in het oog springende actualiteit rond de avondklok en de toeslagenaffaire is er een groot aantal vraagstukken waarop zeer veel van gemeenten wordt gevraagd. Dat doet een groot beroep op zowel bestuurders als ambtenaren. Als vereniging proberen wij u zo goed mogelijk te ondersteunen en informeren.
Het doet ons goed dat ook de gemeenten ons weten te vinden en bijdragen aan het werk van onze vereniging.

Onze ALV van vrijdag 12 februari jl. was daar een mooi voorbeeld van. Met ruim 300 stemgerechtigde vertegenwoordigers van gemeenten en nog zo'n 250 andere volgers hebben wij opnieuw laten zien ook digitaal het goede gesprek te kunnen voeren en belangrijke besluiten te kunnen nemen. Daarbij bleek een grote steun voor onder meer onze resolutie met de VNG-inzet voor de kabinetsformatie en een voorstel voor de VNG-positie in de toeslagenaffaire. Dat geeft de VNG houvast en richting. Wij zijn u dan ook bijzonder dankbaar voor uw inzet en betrokkenheid. Graag zetten wij onze nauwe samenwerking voort in de komende maanden om zo goed mogelijk uit de coronacrisis te komen.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur